Česká republika

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola a Mateřská škola Buštěhrad, okres Kladno

Tyršova 77, 273 43 Buštěhrad

Identifikátor školy: 600 044 351

Termín konání orientační inspekce: 18. až 21. února 2003

Čj.:	022 024/03-5080
Signatura:	ob3cw106

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Jedná se o úplnou základní školu s kapacitou 370 žáků, která má v současné době 17 tříd a podle stavu ke dni 30. září 2002 ji navštěvuje 334 žáků. Součástmi školy jsou školní družina se čtyřmi odděleními a kapacitou 100 žáků a školní jídelna s kapacitou 200 jídel. Od srpna 2002 je v čele školy nový ředitel. Od 1. ledna tohoto roku byla ke škole organizačně připojena mateřská škola s kapacitou 70 dětí a školní jídelna mateřské školy s kapacitou 80 jídel. V základní škole se vyučuje podle vzdělávacího programu Obecná škola, č.j. 12 035/97-20, jako povinný cizí jazyk je ve všech příslušných ročnících zavedena angličtina. Zřizovatelem je město Buštěhrad, se sídlem na adrese Hřebečská 660, 273 43 Buštěhrad. Škola je příspěvkovou organizací a má právní subjektivitu.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek vzdělávání a výchovy v českém jazyce, matematice a informatice, fyzice a chemii vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy v českém jazyce, matematice a informatice, fyzice a chemii vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v českém jazyce, matematice a informatice, fyzice a chemii.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Z hlediska personálního zajištění sledovaných předmětů mírně převládá výuka bez odborné a pedagogické způsobilosti. Uvedeným předmětům se vyučuje ve 204 hodinách týdně. Z toho je zhruba pouze 45 % hodin vyučováno učiteli s požadovanou kvalifikací.

Výuku českého jazyka v prvním až devátém ročníku zajišťuje třináct vyučujících, z nichž šest nemá příslušnou odbornou a pedagogickou způsobilost a jedna učitelka nemá příslušnou odbornou způsobilost. V oblasti personálního zajištění výuky tohoto předmětu je zvláště alarmující situace na druhém stupni, neboť z celkového počtu osmi tříd je pouze v jedné třídě (tj. v IX. B) vyučování zabezpečeno učitelem s příslušnou odbornou a pedagogickou způsobilostí. V době inspekce nebyla přítomna učitelka, která vyučuje český jazyk ve čtyřech třídách na druhém stupni.. Z dvanácti vyučujících matematiky nesplňují odbornou a pedagogickou způsobilost na prvním stupni základní školy tři učitelky a na druhém stupni jedna vyučující. Volitelný předmět základy počítačů vyučuje jeden učitel s příslušnou kvalifikací, druhému pedagogovi odpovídající vzdělání chybí. Veškerou výuku fyziky zajišťuje zkušený učitel s patřičnou odborností pro předmět, chemii vyučuje učitelka se středně dlouhou pedagogickou praxí, bez předepsané kvalifikace. Funkci výchovného poradce vykonává zástupkyně ředitele školy, které nemá pro tuto činnost odbornou kvalifikaci, ale v této oblasti má dlouholetou praxi (29 let). Absolvovala průběžné vzdělávací akce, např. Kurz specifických vývojových poruch učení a chování, Zvládání stresu a konfliktů, Metodika zápisu do první třídy aj.

Ve škole jsou zřízena metodická sdružení pro první a druhé ročníky, pro třetí až páté ročníky a pro školní družinu a předmětové komise pouze pro některé předměty. Činnost metodických sdružení je kvalitní. Zabývají se organizačními záležitostmi, plánováním učiva, materiálním zabezpečením předmětů, předáváním poznatků ze vzdělávání pedagogů, metodami a formami práce ve výuce, vyměňují si zkušenosti a pomáhají nekvalifikovaným vyučujícím. Metodická osvěta na druhém stupni není systematická. V práci předmětové komise českého jazyka a dějepisu není řešena problematika metodiky a didaktiky výuky ani soustavná pomoc nekvalifikovaným vyučujícím. Jednání tříčlenné předmětové komise matematiky se větší měrou soustřeďuje na organizační záležitosti, přenos informací ze seminářů a metodická osvěta se v její práci objevují jen minimálně, čemuž odpovídá i úroveň řady sledovaných hodin. Jako účinná se naopak jeví odborná pomoc zkušené učitelky jedné nekvalifikované vyučující matematiky. Komise pro fyziku, chemii a další přírodovědné předměty chybí. Příležitostně je metodická pomoc méně zkušeným vyučujícím poskytována vedením školy při rozborech hospitovaných hodin. Podle zájmu a dostupné nabídky se vyučující zúčastňují akcí dalšího vzdělávání. Pedagogická rada jedná pětkrát ročně. Projednávány jsou organizační záležitosti, prospěch a chování žáků, výstupy z kontrolní a hospitační činnosti a další aktuální témata. Podle potřeby jsou svolávány také tzv. provozní porady.

Činnost výchovné poradkyně zahrnuje pomoc žákům s výchovnými i výukovými problémy, úkoly spojené s profesionální orientací žáků, vedení evidenci žáků se specifickou poruchou učení; podílí se na zpracování dokumentace integrovaných žáků, poskytuje poradenskou pomoc rodičům. Učitelům dává metodické konzultace v oblasti péče o žáky se specifickými vývojovými poruchami učení a chování. Kontroluje činnost v doučovacích skupinách, v nichž jsou zařazeni žáci se specifickou poruchou učení. Pro rodiče a žáky má stanoveny konzultační hodiny, po domluvě poskytuje informace i mimo stanovenou dobu. Při hodinách českého jazyka na prvním stupni byl patrný individuální přístup vyučujících k žákům se specifickými poruchami učení.

Provoz školy je řádně zajištěn. Rozvrh hodin je sestaven v souladu s učebním plánem přijatého vzdělávacího programu a s příslušnými právními předpisy. Respektuje dopravní obslužnost okolních obcí, odkud řada žáků do školy dojíždí. V ojedinělých případech nezohledňuje psychohygienické potřeby tím, že jsou předměty český jazyk a matematika zařazeny na pátou vyučovací hodinu nebo do dvouhodinového bloku. Pedagogické dozory na chodbách a ve školní jídelně jsou stanoveny a zveřejněny, v době inspekce byly učiteli dodržovány.

Kontrolu výchovně-vzdělávacího procesu provádí ředitel i zástupkyně. Frekvence hospitací je přiměřená, výstupem je vždy rozbor s vyučujícím a záznam. Zobecněné poznatky z hospitační a kontrolní činnosti se objevují v jednání pedagogické rady. Třídní a žákovská dokumentace je kontrolována spíše po formální stránce, některé informace, jako např. výskyt demotivující klasifikace, kontrole nebo hlubší analýze unikají.

Organizace školy je zřetelná a je zakotvena v řadě vnitřních dokumentů. Reorganizaci a přenos kompetencí vyžaduje systém metodických orgánů. Organizaci výchovně-vzdělávací činnosti upravují dva dokumenty: *Vnitřní řád školy – pro žáky* a *Vnitřní řád školy – pro učitele*. Vnitřní řád školy – pro žáky má po obsahové stránce průměrnou úroveň, práva dětí jsou zde zmíněna pouze v menší míře. Vnitřní informační systém využívá tradičních nástrojů. Používány jsou žákovské knížky, notýsky, nástěnky, školní rozhlas, oběžníky. Všichni pracovníci školy mají denně možnost jednat s vedením školy. Rodičům jsou nabízeny konzultační hodiny, třídní schůzky bývají čtyřikrát ročně. Vytvořena je tzv. Rada dětí, při škole pracuje sdružení rodičů, zřízena je rada školy. Vydáván je školní časopis, škola zveřejňuje příspěvky v místním a regionálním tisku. Má přístup na internetové stránky města, navenek se prezentuje také

pořádáním besídek a výstav či účastí na veřejných akcích. Spolupráce školy a zřizovatele je na velmi dobré úrovni.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy jsou celkově hodnoceny stupněm průměrný.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Škola sídlí ve dvou budovách v rozlehlém, pěkně upraveném areálu na okraji obce. Asi padesát let stará hlavní budova má tři podlaží a je členěna do několika traktů. Poskytuje dostatek vhodných prostorů pro provoz druhého a zčásti i prvního stupně školy, jsou zde některé odborné pracovny, knihovna, keramická dílna, tělocvična; sídlí zde vedení školy. Chodby jsou čisté a podnětně vyzdobené žákovskými pracemi. Realizovány jsou běžné opravy i pravidelná údržba. Blízká budova určená pro první stupeň a školní družinu je starší, vyžaduje vyřešení adaptace šaten a opravy vnitřních omítek. Součástí venkovního areálu je školní hřiště, travnatá plocha, skleník a menší pozemek pro pěstitelské práce.

Učebny na prvním stupni jsou velmi pěkně upravené, vyzdobené žákovskými výtvarnými pracemi, nástěnnými tabulemi a obrazy aktualizující učivo. Jsou vybaveny starším nábytkem, novými i renovovanými lavicemi a židlemi, které v některých případech neodpovídají somatickým potřebám žáků. S výjimkou první třídy poskytují také přiměřené prostory pro relaxaci žáků. Učebny druhého stupně slouží jako kmenové učebny jednotlivých tříd a zároveň jako odborné pracovny. Estetická výzdoba, či umístění prvků aktualizující učivo má rozdílnou úroveň v závislosti na přístupu správců určených z řad učitelů. V několika případech se vybavení odborných pracoven neliší od klasických tříd, a proto v řadě případů nemá stěhování žáků během přestávek opodstatnění. Třídy jsou vybaveny starším žákovským nábytkem, lavicím často chybí úložný prostor, výška židlí a stolů ne vždy respektuje antropometrické potřeby žáků. Ve většině tříd jsou značně oprýskané tabule a mnohým učebnám chybí lepší estetická úprava.

Protože ve škole není zřízena odborná pracovna českého jazyka, je tento předmět na druhém stupni vyučován ve třech kmenových učebnách, které slouží též k výuce jiných předmětů; jejich prostředí je z hlediska estetického i psychohygienického na velmi dobré úrovni. Materiální zázemí předmětu český jazyk je celkově průměrné, převažují starší pomůcky. Pedagogové využívají ve vyučovacím procesu také vlastní odborné publikace, příručky i další textové a jiné pomůcky (např. videokazety). Školní knihovna poskytuje standardní službu žákům i učitelům, mají možnost si vyhledávat informace v počítači. Knižní fond je průběžně doplňován, např. v roce 2002 byl obohacen o 67 výtisků.

Dvě tzv. pracovny matematiky nejsou pro předmět specificky vybaveny a mají spíše pouze formální význam. Vybavení kabinetu matematiky nebylo již několik let obnovováno a modernizováno, učitelé využívají především tabulová pravítka a kružítka, modely těles a karty příkladů se zpětnou vazbou.

Pro výuku fyziky je ve škole zřízena odborná pracovna opatřená aktualizující výzdobou, chybí zde ale rozvod vody, plynu a elektřiny do žákovských stolků. Ve vitrínách je řada pomůcek a materiálu, k dispozici je zpětný projektor, počítače s výukovými programy v pracovně umístěny nejsou. V dosahu je kabinet fyziky, kde převažují pomůcky z někdejších ústředních dodávek, které jsou podle finančních možností školy postupně doplňovány. Vybavení sbírek fyziky umožňuje v dostatečné míře zařazovat do výuky nejen demonstrační, ale i frontální žákovské pokusy. Žáci si s učitelem také zhotovují jednoduché funkční pomůcky improvizovaně.

Chemii se vyučuje v pracovně bez speciálně vybavených žákovských stolků. Z pracovny je přímý přístup do chemického kabinetu jen průměrně vybaveného chemickým sklem, chemikáliemi a žákovskými soupravami. K použití jsou pouze lihové kahany, nákup pomůcek je zatím minimální. V učebně je umístěna televize, video a zpětný projektor, počítače zde k dispozici nejsou.

V rámci Státní informační politiky ve vzdělávání byla škola v letošním školním roce vybavena jedním učitelským a deseti žákovskými počítači, které jsou umístěny v malé místnosti. Z tohoto důvodu nelze toto vybavení využívat pro všechny žáky jedné třídy. V době inspekce byla součástí softwarového vybavení úzká skupina výukových programů, které jsou však pedagogy využívány v ojedinělých případech, i když řada z nich prošla školením zaměřeným na tuto problematiku. Prozatím je velmi málo využíváno internetové připojení pro vyhledávání informací během výuky povinných předmětů. Hlavní využití této techniky je nasměrováno do volitelného předmětu základy počítačů, ve kterém se všichni žáci druhého stupně seznamují se složením počítače, se základy práce s ním, učí se pracovat s textovými editory a vyhledávat informace na Internetu. Starší počítače na chodbách a v knihovně slouží žákům k zájmovým a relaxačním činnostem. Ojediněle jsou počítače umístěny ve třídách, kde je někteří vyučující používají k individuální výuce. Další výpočetní technika v ředitelně, kancelářích zástupkyně ředitele a školní jídelně slouží k vedení personální a ekonomické agendy. Počítač v kabinetu fyziky je využíván hlavně ke zpracování dat pro tisk vysvědčení.

Základní didaktické techniky je dostatek. Ve třídách jsou zpětné projektory, ve většině učeben i televize a video, v některých třídách však není odpovídající zatemnění oken. Ve dvou třídách na prvním stupni je po jednom počítači s výukovými programy. Vyučujícím jsou k dispozici také CD přehrávače a přenosné radiomagnetofony.

Škola vybavila žáky příslušnými učebnicemi. Fond učebnic je průběžně doplňován podle finančních možností školy. Na nákup některých pracovních sešitů však finančně přispěli zákonní zástupci žáků.

Využívání dostupných materiálních zdrojů ve výuce kontroluje vedení školy při hospitační činnosti. Apel na organické zařazování didaktické techniky do jednotlivých hodin se objevuje v hospitačních rozborech i v jednání pedagogické rady či provozních porad. Vzhledem k inspekčním zjištěním jsou však tato opatření málo účinná a podpora výuky pomocí didaktické a výpočetní techniky není dosud u mnohých vyučujících samozřejmostí.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání a výchovy jsou celkově hodnoceny stupněm průměrný.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE SLEDOVANÝCH PŘEDMĚTECH

Realizace vzdělávacích programů

Škola deklaruje ve všech ročnících výuku podle vzdělávacího programu Obecná škola čj. 12 035/97-20. Ministerstvo školství experimentálně povolilo u jednoho žáka individuální výuku podle vzdělávacího programu Zvláštní škola čj. 22 980/97-22.

Ředitel školy má vypracován učební plán pro celé vzdělávací cykly (první stupeň a druhý stupeň základní školy), který se již několik let nemění. Časová dotace předmětů prvního stupně základní školy ve školním roce 2002/2003 odpovídá učebnímu plánu zvoleného vzdělávacího programu. Kontrolou třídních knih za školní roky 1998/1999 až 2002/2003 nebylo zjištěno porušení učebního plánu vzdělávacího programu Obecná škola. V rámci tohoto plánu jsou

zařazeny v každém ročníku druhého stupně dva, respektive tři předměty prohloubeného výkladu (dějepis, zeměpis, přírodopis, chemie nebo fyzika) a v šestém ročníku jeden, v sedmém až devátém ročníku dva volitelné předměty. Princip volitelnosti je omezen úzkou nabídkou předmětů (základy počítačů, sportovní aktivity, pěstitelské práce) a koncepcí spočívající v tom, aby každý žák prošel těmito předměty. Český jazyk a matematika je dotován pouze minimálním týdenním počtem hodin, vzhledem k tomu dochází k nedostatečnému procvičení učiva potřebného k přijímacím zkouškám. Proto vyučující mimo vyučování pravidelně organizují cvičení, ve kterých žáky na tyto zkoušky intenzivně připravují. V některých případech učitelky v době mimo výuku doučují slabší žáky. Otevřená je nabídka v rámci zájmových útvarů. Škola nabízí výběr ze čtrnácti kroužků a nepovinných předmětů. Pravidelně je organizován kurz plavání pro žáky druhých a třetích ročníků.

Při kontrole třídních knih ze školního roku 2001/2002 bylo zjištěno porušení učebních osnov matematiky tím, že byla ve druhých ročnících probírána násobilka šesti, sedmi, osmi a devíti.

Výuka je v souladu s učebním plánem přijatého vzdělávacího programu Obecná škola čj. 12 035/97-20. Výuka ve školním roce 2001/2002 nebyla zcela v souladu s osnovami zvoleného vzdělávacího programu.

Zápisy v třídních knihách nejsou vždy konkrétní, často se vyskytují zápisy nevypovídající o plnění osnov (např. Třída rozdělena, Opakování, Zajímavé úlohy, Hry, Opakování gramatiky, Písanka do str. 23, Práce s počítačem, Práce ve skupinách, Test a pod.). Zápisy v přehledech výchovně-vzdělávací práce ze školního roku 2002/2003 průkazně vypovídají o činnosti ve školní družině. Údaje v katalogových listech a třídních výkazech jsou často opravovány nestandardním způsobem (přelepované a přepisované údaje), v některých případech třídní učitelé používají nestandardní zkratky (PV místo V, PÚ místo Ú) nebo označují třídy a ročníky špatnou číslicí. Některé nepřesné údaje (např. dvě známky z jednoho předmětu nebo označení žáka, který nebyl klasifikován, jako neprospívajícího apod.) byly opraveny již v průběhu inspekce.

Vedená povinná dokumentace průkazně nezachycuje průběh vzdělávání a výchovy.

Naplňování učebního plánu účinně garantuje vedení školy, které zpracovává rozvrh hodin pro druhý stupeň školy a schvaluje rozvrhy hodin jednotlivých tříd prvního stupně. Učební plán je tak dodržován.

Pro dodržení učebních osnov jednotlivých předmětů sestavují vyučující tematické časové plány učiva. Na plánování učiva některých předmětů se podílejí také metodické orgány. Plnění harmonogramu je sledováno v pedagogické radě či v provozních poradách, vyučující hlásí případné časové zpoždění a koordinují další postup. Dodržování osnov je také jedním z kritérií při hodnocení hospitovaných hodin ze strany vedení školy. Přesto není tato kontrola zcela účinná a v jednom případě nezachytila překračování učebních osnov matematiky ve druhém ročníku.

Způsob kontroly plnění učebních plánů přijatého vzdělávacího programu je účinný, kontrola dodržování učebních osnov není zcela účinná.

Průběh vzdělávání a výchovy v českém jazyce

Bylo hospitováno ve dvanácti hodinách u deseti vyučujících. Chybějící příslušná odborná a pedagogická způsobilost měla hlavně u dvou vyučujících negativní vliv na kvalitu výuky.

Vstupní motivace byla zařazena ve všech sledovaných vyučovacích jednotkách, nejčastěji se jednalo o seznámení s průběhem hodiny, také se uplatnil řízený rozhovor, společný zpěv,

vyprávění aj. Hodinami prolínaly mezipředmětové vztahy, v menší míře bylo učivo aktualizováno, ojediněle byly připomenuty regionální prvky. Průběžné motivaci byla věnována pozornost ve většině hodin na prvním stupni, žáci byli motivováni hrou, písní, rébusem, jazykolamy apod. V jednom případě byli žáci na druhém stupni vhodně motivováni obsahem videoukázky. V dalších sledovaných hodinách cílená motivace chyběla nebo byly motivační prvky nevýrazné. Během vyučovacího procesu byli žáci hodnoceni známkou, povzbuzováni kladným slovním hodnocením. Dílčí průběžná klasifikace v notýscích a žákovských knížkách je přiměřená, značné rezervy jsou v hodnocení výkonů žáků z komunikativní výchovy. Objevují se v nich také nemotivující zápisy (např. Práce v hodině 5, Domácí práce 5, Domácí úkol 5). Při kontrole žákovských písemných projevů bylo zjištěno, že ve cvičeních zůstávají chyby i po provedené opravě vyučující.

Časové tematické plány měly rozdílnou úroveň, jejich kvalita je celkově nízká; většinou jsou zpracovány formálně, některé zachycují pouze názvy tematických celků, není v nich zaměření na výukové cíle. Např. obsah plánu učiva jedné složky předmětu (tj. čtení a literární výchova) pro druhý ročník nesvědčí o náležitém přístupu k této problematice, neboť zaznamenává pouhé konstatování: „Básně a články v čítankách, společná četba“. Bezprostřední příprava vyučujících na hospitované hodiny byla zodpovědná, ale z hlediska používaných metod a forem práce chybělo většinou zaměření na využívání diferencovaných úkolů, didaktické techniky, rezervy byly v některých případech v promýšlení vhodných didaktických postupů.

V oblasti dodržování psychohygienických zásad byly zjištěny dílčí nedostatky. Např. v některých případech nebyla věnována patřičná pozornost správnému sezení žáků, v menší míře docházelo k zasahování výuky do přestávky. Ve většině hodin vyučující předcházely únavě žáků zařazováním různých relaxačních aktivit.

V hospitovaných hodinách převažoval frontální způsob výuky. Vyučování na prvním stupni probíhalo v lavicích i mimo ně. V dynamických a obsahově bohatých hodinách vyučující zařazovali práce společné i samostatné, střídali činnosti ve dvojicích či skupinách, vhodně využívali herní prvky, žákovské referáty, videoukázka aj. Zadávání diferenciovaných úkolů bylo spíše ojedinělé. Ve výuce byla uplatňována zásada názornosti a přiměřenosti, zvláště učitelky na prvním stupni nezapomínaly na individuální přístup. Žáci dokázali velmi dobře aplikovat získané poznatky. Ve třetině sledovaných hodin byly zaznamenány nedostatky z hlediska metodického a didaktického.

V průběhu hodin se účelně uplatnily záznamy připravené na tabuli. Ve vyučovacím procesu byly využívány zejména různé textové a obrazové materiály (např. kartičky s úkoly, písmena, knihy z oblasti umělecké i odborné literatury, učebnice, pracovní sešity aj.), ale i hračky. K zefektivnění vyučovacího procesu byla pouze ve čtvrtině sledovaných hodin uplatněna didaktická technika (např. video, magnetofon). Funkčně byla do výuky začleněna pomůcka na rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek. Výuka probíhala v nestresové atmosféře, žáci dodržovali pravidla kulturního chování a vystupování. Zvláště v nižších ročnících prvního stupně a ve dvou případech na druhém stupni měli prostor pro rozvoj komunikativních dovedností. Některé vyučující nevěnovaly pozornost správné tvorbě otázek, v jejich mluvním projevu se také objevovaly nespisovné prvky.

Průběh vzdělávání a výchovy v českém jazyce je hodnocen stupněm průměrný.

Průběh a výsledky vzdělávání ve skupině předmětů matematika a volitelný předmět základy počítačů

Během přímé inspekční činnosti bylo provedeno čtrnáct hospitací (sedm hodin matematiky na prvním stupni, pět hodin matematiky na druhém stupni a dvě hodiny základy počítačů) u deseti

z dvanácti vyučujících těchto předmětů. Chybějící odborná a pedagogická způsobilost v zásadě neovlivnila kvalitu výuky.

Velmi dobře byla vyučujícími prováděna vstupní motivace, která byla založena na seznámení žáků s cílem a průběhem hodiny. Průběžnou motivaci (diferenciaci nároků směrem ke slabším žákům, pochvalu za dílčí úspěchy, zařazování matematických soutěží a her, zadávání logických úloh a úloh z praktického života, častou změnu činností apod.) využívala většina učitelů na prvním stupni, na druhém stupni pouze jeden z nich. Frekvence klasifikace je dostačující, často je používáno znaménko mínus. Převládá klasifikace z písemného zkoušení, v některých případech žáci nebyli ústně zkoušeni vůbec. Závěrečné zhodnocení hodiny nebo shrnutí učiva bylo ojedinělé. Sebehodnocení žáků bylo využito pouze v jednom případě, z jejich reakcí bylo patrné, že na to nejsou zvyklí. Poznámky za domácí přípravu a chování v hodinách převládaly nad pozitivní motivací, pochvaly učitelé využívají minimálně. Též ve slovním hodnocení používaném ve čtvrtletí převládala kritika práce žáků. V hodinách dominovala komunikace ze strany vyučujících, prostor žáků pro vyslovení hypotéz, jejich dokazování, případně pro vyvozování závěrů a souvislostí probírané látky byl minimální, a zvláště na druhém stupni tyto možnosti ve většině sledovaných hodin zásadně chyběly. Pokyny učitelů byly pro žáky jasné, jejich verbální komunikace má velmi dobrou úroveň.

Časové tematické plány mají na prvním stupni průměrnou úroveň, na druhém stupni podprůměrnou, v nich je stanoveno pouze časové rozvržení okruhů, bez konkrétnější specifikace a hloubky probíraného učiva. Tyto plány jsou často stejné pro obě paralelní třídy, přestože se v jednom případě jedná o třídy diferencované podle schopností žáků. V některých časových tematických plánech je uváděno učivo nad rámec osnov, v dalších některé povinné učivo chybí. V jednotlivých případech v nich není dodržena nutná posloupnost probíraného učiva (např. naplánována konstrukce trojúhelníka před probráním učiva o kružnici). Aktuální příprava vyučujících byla svědomitá, u poloviny učitelů chyběla větší pozornost vhodnému naplánování pestřejších metod a forem práce.

Převládal frontální způsob výuky bez diferencování nároků podle schopností a dovedností žáků, pouze v jednotlivých případech byla poskytována pomoc slabším žákům, či žákům, kteří v předcházejících hodinách chyběli. Skupinová práce byla zařazena ve třech sledovaných hodinách, pouze ve dvou z nich rozvíjela kooperativní dovednosti žáků. Učitelé většinou využívali standardních postupů - výklad, zadávání úloh z učebnic a pracovních sešitů. Probírané učivo splňovalo podmínku návaznosti a bylo vykládáno po odborné stránce správně. Učitelé žákům předkládali hotové principy řešení příkladů, aktivní učení nebylo ve většině hodin podporováno. Na prvním stupni měli žáci dostatek prostoru pro procvičení probíraného učiva. Pro vypracování zadaných úkolů měli žáci přiměřené množství času. Z hlediska využití pestrých forem a metod práce byla promyšlená pouze jedna hodina ve čtvrté třídě. Při výuce základů počítačů měli žáci prostor pro tvůrčí přístup. V hodinách byla vytvořena příjemná a nestresující atmosféra, žáci respektovali dohodnutá pravidla chování.

Tempo výuky odpovídalo psychohygienickým zásadám a schopnostem žáků. V některých případech zasahovala hodina do přestávky. Relaxační aktivity na prvním stupni byly založeny na časté změně pracovního místa při výuce a zařazování různých her na koberci. Vyučující na druhém stupni relaxační prvky nezařazovali, což vedlo k únavě a pasivitě dětí. Žáci pouze opisovali údaje bez samostatně prováděných výpočtů a v některých případech si zápisky ani nepořizovali. Tomu odpovídala i špatná úprava některých školních sešitů. Namátkově vybrané sešity nebyly vyučujícími druhého stupně kontrolovány.

Dostupné didaktické pomůcky byly použity v menším počtu hodin, funkčně byly využity zejména při výuce v jedné páté třídě. Účelně byla zařazována práce s učebnicemi, pracovními sešity a pracovními listy či s připravenými příklady na tabuli. Ve dvou hodinách na druhém

stupni byly efektivně využity zpětné projektory. Naopak neúčelně byla zařazena práce s kalkulátory k výpočtům, které by žáci měli zvládat zpaměti. V jedné hodině matematiky byl k individuální výuce využit počítač umístěný ve třídě. Výukové programy instalované na počítačích v počítačové učebně jsou používány pouze jednou vyučující. Při výuce základy počítačů žáci efektivně využívali počítačové sestavy.

Průběh vzdělávání a výchovy ve skupině předmětů matematika a volitelný předmět základy počítačů je hodnocen na základě zjištěných skutečností jako průměrný.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu fyzika

Týdenní časová dotace předmětu odpovídá učebnímu plánu přijatého vzdělávacího programu. Nabídka je pro žáky sedmého ročníku rozšířena o volitelný předmět přírodovědné praktikum se zaměřením na fyziku (dále jen fyzikální praktikum). Hospitováno bylo celkem v pěti hodinách fyziky a v jedné hodině fyzikálního praktika. Vyučující ve všech zhlédnutých hodinách uplatnil značnou fyzikální erudici i metodické zkušenosti. Jednotlivá témata jsou probírána s ohledem na osnovy předmětu a v logické posloupnosti. Zařazovány jsou laboratorní práce. Žáci mají možnost zúčastnit se předmětových soutěží. Na všechny hodiny byl vyučující velmi zodpovědně připraven.

Žáci byli k učení účinně motivováni společným vytčením cílů výuky, zařazováním frontálních či skupinových činností, demonstračních i žákovských pokusů, zadáváním problémových úkolů i aktualizací praktických důsledků probíraných zákonitostí. Klasifikace v namátkově kontrolovaných žákovských knížkách má přiměřenou četnost, klasifikace pozorovaná při hodinách byla povzbuzující. Objevuje se však i demotivující klasifikace u žáků, kteří s výukou předmětu teprve začínají.

Hodiny fyziky a zejména hodina fyzikálního praktika byly organizovány převážně na základě žákovských činností s využitím frontálních i demonstračních pokusů. Výklad učiva se děl metodou řízeného rozhovoru, do něhož se žáci ochotně zapojovali. V některých momentech také vyhledávali údaje v učebních textech. Učivo bylo srozumitelně exponováno a v dostatečné míře procvičeno. Výzkumnické činnosti s následným zobecněním poznatků samotnými žáky se však objevily spíše pouze v náznacích.

Všechny hodiny probíhaly v odborné pracovně. Výuka byla bohatě ilustrována využitím řady pomůcek, popř. použitím zpětného projektoru. S alternativní literaturou žáci v podstatě nepracovali. Základní psychohygienické podmínky byly vždy dodrženy, psychické únavě žáků předcházel učitel střídáním pestrých a zajímavých činností.

Ve všech hodinách vládla příjemná pracovní atmosféra a vzájemná vstřícnost. Žáci se chovali ukázněně a nezneužívali relativní volnosti k nežádoucímu jednání. Měli také poměrně dostatek prostoru k formulování myšlenek a k rozvíjení vzájemné komunikace.

Průběh vzdělávání ve fyzice je na základě zhlédnutých hodin hodnocen stupněm velmi dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu chemie

V souladu s příslušným učebním plánem se ve všech třídách osmého a devátého ročníku vyučuje po dvou hodinách chemie týdně. Nekvalifikovanost učitelky v podstatě neměla nepříznivý vliv na odbornou správnost sledované výuky, negativně se však projevila omezením možnosti výběru metod a forem práce v hodinách. Hospitováno bylo dvakrát v osmé a dvakrát v deváté třídě. Učivo je řádně plánováno a probíráno s ohledem na plnění osnov a strukturováno s ohledem na obsah používaných učebnic. Podle možností jsou postupně

realizovány některé doporučené laboratorní práce. Na všechny hodiny byla vyučující po obsahové stránce pečlivě připravena.

Motivace žáků ve sledovaných hodinách měla celkově průměrnou úroveň. Jejich pozornost se dařilo udržet zejména na počátku výuky, při použití demonstračních pomůcek, při řešení tematické křížovky či při zpracování klasifikovaného písemného úkolu. Při výkladu a zejména při zdlouhavém opisování připraveného zápisu se aktivita ztrácela, někteří žáci se v těchto fázích zabývali nesouvisícími činnostmi. Jisté oživení přineslo zveřejnění několika žákovských referátů v deváté třídě. Klasifikace v žákovských knížkách má dostatečnou četnost, klasifikace pozorovaná v hodinách byla objektivní. V několika momentech pamatovala učitelka na ověření správnosti řešených úkolů.

Ve všech zhlédnutých hodinách převažoval frontální způsob výuky, bez diferenciace učiva vzhledem k možnostem jednotlivých žáků. Nebyl zařazen žákovský ani demonstrační pokus, chyběly vzorky látek, obrazový materiál; až na jednu výjimku byly všechny chemické látky popisovány jen verbálně. V menší míře se uplatnila názorná demonstrace pomocí modelů organických molekul. V některých hodinách pracovali žáci s periodickou tabulkou prvků. Při nácviku kvantitativních úprav chemických rovnic byly využity matematické znalosti žáků. Učivo bylo předkládáno srozumitelně a se snahou o účinné procvičení v hodině.

K materiální podpoře výuky byly využity pouze uvedené modely molekul, učebnice, tabulky, kopírované listy. Alternativní literatura, televizní či promítací technika ani počítačové programy v hodinách použity nebyly. Pozitivním zjištěním je, že někteří žáci devátého ročníku využili k přípravě referátů před hodinou informací získaných na Internetu.

V některých hodinách chybělo žákům lepší osvětlení při psaní. Ostatní psychohygienické podmínky byly dodrženy.

Učitelka se sice při opakování a výkladu na žáky často obracela a nabízela jim prostor pro doplnění či formulování myšlenek, žáci však odpovídali převážně velmi stručně, často jen s použitím krátkých jednočlenných vět. Cílený rozvoj jejich komunikačních dovedností v hodinách chyběl. Referáty byly čteny. Většinu komunikačního prostoru tak vyplňoval mluvní projev učitelky. Atmosféra ve třídě byla oboustranně zdvořilá. Žáci neporušovali vžitá pravidla a vystupovali ukázněně.

Průběh vzdělávání v chemii je na základě zhlédnutých hodin hodnocen stupněm průměrný.

Výsledky vzdělávání a výchovy zjišťované školou

Škola si zjišťuje výsledky vzdělávání zadáváním vlastních prověrek (zahajovací, pololetní a závěrečné prověrky z českého jazyka a matematiky na druhém stupni), využívá také komerčních evaluačních nástrojů. Celorepublikové testy jsou zadávány pravidelně každý školní rok žákům v devátém ročníku, zjišťují se jimi výsledky vzdělávání v českém jazyce a matematice. Vyučující na prvním a druhém stupni si zadávají průběžně dílčí testy a prověrky.

Výsledky vzdělávání zjišťované vlastními evaluačními nástroji nebyly předloženy. V zápisech z jednání pedagogických rad jsou přehledy o chování a prospěchu žáků v jednotlivých předmětech, jsou zde také evidovány počty neprospívajících žáků.

Výsledky nejsou důkladně analyzovány a účinně využívány k ovlivňování práce jednotlivých pedagogů ve výchovně-vzdělávacího procesu.

Celkově je průběh vzdělávání a výchovy hodnocen stupněm průměrný.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

- Souběžně s orientační inspekcí byla realizována tematická inspekce „Sledování a hodnocení průběhu vzdělávání cizinců na území ČR“. Zjištění z této tematické inspekce, která probíhá i v jiných školách, budou souhrnně zveřejněna ve Zprávě ČŠI o školním roce 2002/2003.
- Rozhodnutí MŠMT o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 10 076/03-21 ze dne 6. února 2003 je v souladu se Změnou zřizovací listiny (Dodatek č. 2) vydanou městem Buštěhrad dne 25. října 2002 pod čj. 1678.
- Dne 13. února 2003 bylo ve škole rozdáno sedmdesát tři dotazníků pro rodiče žáků základní školy, z nichž vrátili žáci šedesát jedna vyplněných dotazníků. S průběhem a podmínkami vzdělávání ve škole byla převážná část rodičů spokojena. Nejvíce jsou rodiče spokojeni s vyvážeností ústní a písemné klasifikace a s jasně stanovenými pravidly ve školním řádu. Nespokojenost převládla s využíváním počítačového vybavení při výuce, což koresponduje s inspekčním zjištěním. Velká část rodičů se domnívá, že se škola v odpovídající míře nezabývá protidrogovou problematikou, že se učitelé dostatečně nezajímají o problémy žáků a že jsou špatně vybírány mimovyučovací aktivity (filmy, muzikály, koncerty aj.). Svůj názor ve volném sdělení pro ČŠI vyjádřilo dvacet tři procent rodičů respektive žáků. Více než třetina z nich nebyla spokojena s kvalitou výuky v českém jazyce u jedné učitelky. V dalších čtyřech dotaznících byla uváděna špatná vybavenost školy pomůckami. Dvěma rodičům nevyhovovalo sestavení rozvrhu vyučovacích hodin a v dalších dvou dotaznících si respondenti stěžovali na náladovost konkrétní vyučující. Celkové vyhodnocení dotazníků je přílohou inspekční zprávy.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí MŠMT o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 10 076/03-21 ze dne 6. února 2003
2. Změna zřizovací listiny (Dodatek č. 2) vydaná městem Buštěhrad dne 25. října 2002 pod čj. 1678
3. Jmenování ředitele školy do funkce, vydané Krajským úřadem Středočeského kraje dne 24. června 2002 pod čj. OŠMS/14064/2002/B1
4. Statut Základní školy Buštěhrad ze dne 2. ledna 1995, čj. neuvedeno
5. Provozní řád ze dne 1. ledna 2001, bez čj.
6. Dodatek k provoznímu řádu ze dne 1. srpna 2002, bez čj.
7. Organizační řád ze dne 1. ledna 2001, bez čj.
8. Doplněk organizačního řádu a organizační schéma platné od 1. ledna 2003, bez čj.
9. Pracovní řád ze dne 1. září 2002, bez čj.
10. Výkaz o základní škole Škol (MŠMT) V 3-01 podle stavu k 30. 9. 2002
11. Třídní knihy všech tříd ze školních roků 1998/1999 až 2002/2003
12. Katalogové listy a třídní výkazy žáků za školní rok 2002/2003
13. Záznamy o práci v zájmových útvarech ve školním roce 2002/2003
14. Rozvrh hodin Základní školy Buštěhrad, okres Kladno na školní rok 2002/2003

15. Přehled o pedagogických pracovnících školy vypracovaný ředitelem školy dne 3. února 2003 pod čj. 41/03
16. Časové tematické plány učiva sledovaných předmětů v prvním až devátém ročníku
17. *Vnitřní řád školy – pro žáky*, bez uvedení data
18. *Vnitřní řád školy – pro učitele*, bez uvedení data
19. *Plán práce KP českého jazyka a dějepisu ZŠ Buštěhrad* ze dne 29. srpna 2002
20. *Zápis jednání 1. schůzky PK českého jazyka a dějepisu ZŠ Buštěhrad* ze dne 29. srpna 2002
21. *Zápisy z jednání PK matematiky*
22. *Zápisy z jednání pedagogické rady ZŠ Buštěhrad* konaných v období od 29. srpna 2002 do 20. ledna 2003
23. Záznamy z provozních porad konaných v období od 16. září 2002 do 10. února 2003
24. *Přehled výchovně vzdělávací práce I.*
25. *Přehled výchovně vzdělávací práce II.*
26. *Přehled výchovně vzdělávací práce III.*
27. *Přehled výchovně vzdělávací práce IV.*
28. *Přehled výchovně vzdělávací práce - Ranní provoz*
29. *Metodické sdružení pro 1. a 2. třídy a pro 3. až 5. třídy*
30. Vzorky notýsků žáků z prvních a druhých ročníků
31. Vzorky žákovských knížek žáků z třetích až devátých ročníků
32. Kritéria pro přidělování osobního hodnocení ze dne 1. srpna 2002
33. Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2001/2002, čj. 192/2002, schválená dne 26. září 2002
34. Inspekční zpráva čj. 022 63/98-2157 ze dne 20. dubna 1998

ZÁVĚR

V personálním zajištění výuky v základní škole jsou z hlediska předepsané kvalifikace vyučujících nedostatky. S plnou odbornou a pedagogickou způsobilostí je vyučována necelá polovina hodin sledovaných předmětů. Přestože si vedení školy problém dobře uvědomuje, situaci nadále nepříznivě ovlivňuje poptávka po kvalifikovaných učitelích v blízkém Kladně a omezené materiální možnosti školy motivovat a získávat kvalifikované uchazeče. O to více chybí v práci některých metodických orgánů systematické metodické vedení vyučujících.
Materiálně-technické podmínky v podstatě umožňují realizaci vzdělávacího programu. Ve spolupráci se zřizovatelem byla realizována plynofikace budov a jiné důležité investiční akce. Další finanční prostředky však ještě vyžaduje úprava budovy prvního stupně školy. Vybavení školy didaktickou technikou a učebními pomůckami je celkově na průměrné úrovni, sbírky pro výuku některých předmětů však vyžadují doplnění. Pro některé předměty chybí odborné pracovny. Soustředění počítačů do specializované pracovny umožňuje výuku základní počítačové gramotnosti, možnost využití výukových programů v běžných hodinách je omezena nedostatkem výpočetní techniky v ostatních třídách. Učebnice jsou nakupovány účelně.
Ve sledovaných hodinách (s výjimkou např. fyziky) převažovala klasická frontální výuka koncipovaná totožně pro různě talentované žáky. Řada vyučujících dosud upřednostňuje

předávání informací před rozvojem kompetencí žáků. Atmosféra v hodinách byla většinou příjemná či alespoň zdvořilá, bez negativních projevů chování žáků.
V porovnání s výsledky inspekce uskutečněné v roce 1998 přetrvává ve škole potřeba zvýšení kvalifikovanosti sboru. Zodpovědně i nadále pracuje výchovná poradkyně. V čele školy stojí od srpna loňského roku nový ředitel, novou součástí školy je mateřská škola a druhá jídelna.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	**Titul, jméno a příjmení**	**Podpis**
Vedoucí týmu	Mgr Petr Jiroš	P. Jiroš v.r.
Členové týmu	Mgr. Miroslava Březinová	M. Březinová v.r.
	Mgr. Radek Vlasák	R. Vlasák v.r.

Další zaměstnanci ČŠI

Hana Vejdovská

Alena Kofentová

Soňa Kušmierczyková

V Berouně dne 12. března 2003

Příloha č. 1 - Zjištění z dotazníků pro rodiče a žáky

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 19. března 2003

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu Podpis

Mgr. Pavel Beran P. Beran v.r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do čtrnácti dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	**Širší slovní hodnocení**
Vynikající	*Zcela mimořádný, příkladný.*
Velmi dobrý	*Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.*
Průměrný	*Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.*
Pouze vyhovující	*Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.*
Nevyhovující	*Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.*

Plní, je v souladu	*Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.*
Neplní, není v souladu	*Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.*

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy	2003-04-29	Předáno osobně.
Zřizovatel	2003-04-17	022 050/03-5080
Rada školy	2003-04-17	022 051/03-5080

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
----------	----------	Připomínky nebyly podány.

Příloha **č.1**

Dotazník pro rodiče - odpovědi rodičů - vyhodnocení všech otázek

Zpracováno 61 dotazníků Škola: **Základní škola Buštěhrad, okres Kladno** Dne: 14.2.2003

Názor na: (Údaje v %:)	zcela spokojených	spíše spokojených	spíše nespokojených	nespokojených	nemohou posoudit	nevyjádřilo se
1. Vzdělávací program školy	27,9	50,8	11,5	3,3	1,6	4,9
2. Nabídka volitelných a nepovinných předmětů	52,5	23,0	13,1	0,0	4,9	6,6
3. Využívání pomůcek ve většině předmětů	54,1	31,1	6,6	0,0	1,6	6,6
4. Skladba mimovyučovacích aktivit (filmy, muzikály, koncerty aj.)	27,9	29,5	18,0	11,5	8,2	4,9
5. Využívání počítačového vybavení	16,4	23,0	21,3	26,2	6,6	6,6
6. Nejméně jeden učitel dítě zná	50,8	24,6	1,6	6,6	11,5	4,9
7. Učitelé se zajímají o problémy dítěte	26,2	26,2	16,4	9,8	16,4	4,9
8. Informovanost rodičů ze strany školy	55,7	31,1	6,6	1,6	0,0	4,9
9. Vyváženost klasifikace ústního a písemného projevu	32,8	50,8	3,3	1,6	6,6	4,9
10. Objektivita hodnocení ve škole	49,2	31,1	14,8	0,0	0,0	4,9
11. Nabídka mimoškolní zájmové činnosti	6,6	67,2	11,5	6,6	4,9	61,0
12. Ví dítě na koho se obrátit, je-li nespokojeno	4,9	83,6	6,6	1,6	3,3	61,0
13. Protidrogová problematika a prevence	6,6	42,6	27,9	14,8	6,6	61,0
14. Projevy šikany	42,6	27,9	14,8	6,6	1,6	6,6
15. Zásady zdravého životního stylu	62,3	21,3	4,9	1,6	3,3	6,6
16. Jasně stanovená pravidla ve školním řádu	72,1	8,2	3,3	0,0	8,2	8,2
17. Čistota a vybavení sociálních zařízení	34,4	32,8	18,0	4,9	3,3	6,6

Vyhodnocení dotazníků pro rodiče

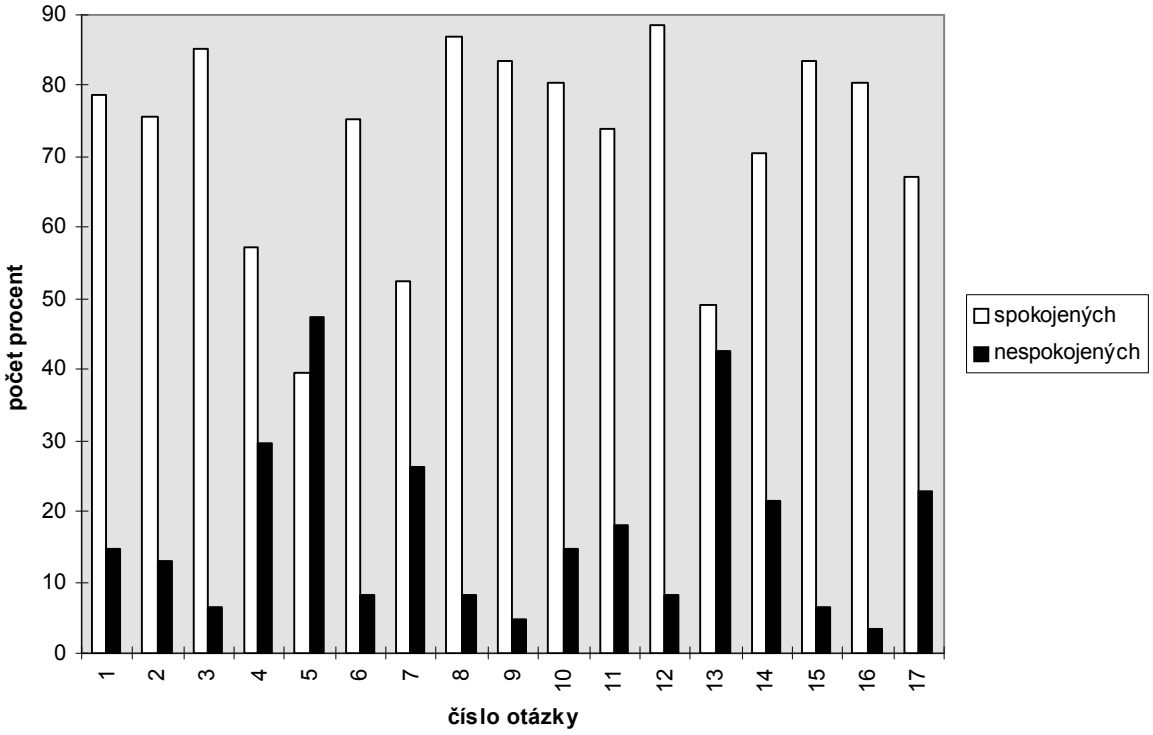

Dotazník pro rodiče - odpovědi žáků - vyhodnocení všech otázek

Zpracováno 61 dotazníků Škola: **Základní škola Buštěhrad, okres Kladno** Dne: 14.2.2003

Údaje v %: / Názor na:	zcela spokojených	spíše spokojených	spíše nespokojených	nespokojených	nemohou posoudit	nevyjádřilo se
1. Svobodná volba volitelného předmětu	47,5	14,8	11,5	4,9	11,5	9,8
2. Možnost vyslovit svůj názor, možnost diskutovat	37,7	32,8	4,9	11,5	3,3	9,8
3. Pravidelná práce s počítači při výuce	44,3	8,2	11,5	14,8	11,5	9,8
4. Zájem alespoň o jeden předmět vzbudil učitel svou výukou	63,9	14,8	1,6	4,9	4,9	9,8
5. Nevyskytuje se distribuce a užívání drog	23,0	24,6	14,8	3,3	23,0	11,5
6. Účinně se řeší projevy šikany ve škole	41,0	18,0	9,8	1,6	18,0	11,5
7. Žáci vědí na koho se obrátit, budou-li potřebovat pomoc	55,7	19,7	6,6	1,6	6,6	9,8
8. Informovanost o nebezpečí terorismu	26,2	21,3	27,9	1,6	13,1	9,8
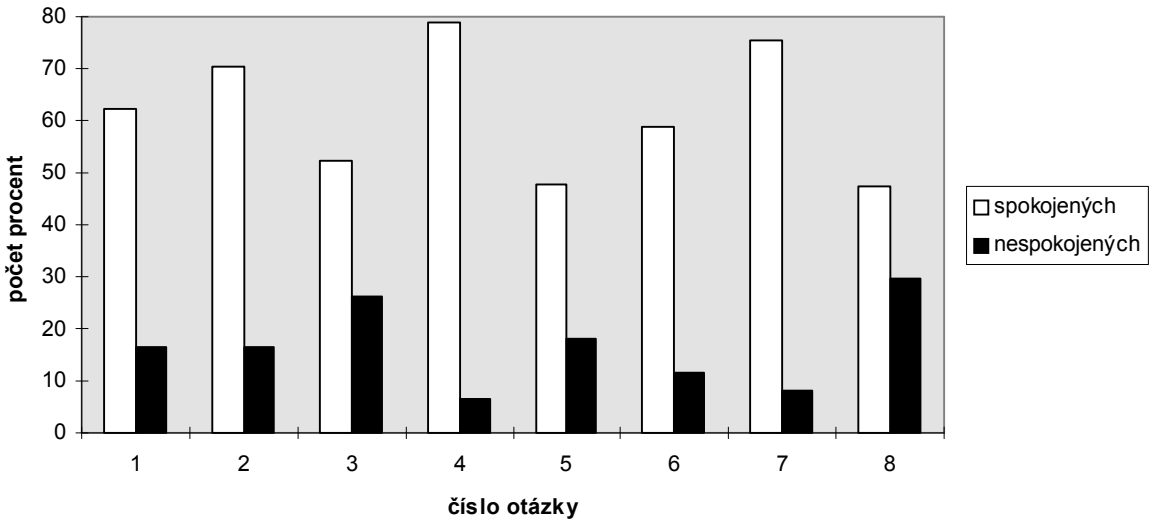
Vyhodnocení dotazníků pro žáky